

Uvod

1.6 Dnevnik

Zadatak: Pisano fiksiranje opažanja.

Opis: Iz DANA U DAN (p; I, II, III, IV). U vidu dnevnih bilježaka zapisujete svoja opažanja na svim nivoima, posebno u skladu sa temom koja se trenutno obrađuje.

Uputstva: 1) Dnevnik nije ispovjedaonica nego pripremna vježba koja treba da osposobi studenta da opaža i da opaženo pisano formuliše. 2) Vođenju dnevnika opiraće se većina, što zbog nenaviknutosti na pisanje, što zbog sindroma "zmijskih nogu". Treba biti uporan u zahtjevu, često kontrolisati način i kvalitet vođenja (čak i u gramatičkom i pravopisnom smislu), jer se tako uvodi i tema artikulacije koja, naravno, nije vezana samo za govor nego za svaki izraz, pa i glumački. 3) Dnevno bilježenje događaja treba postepeno oslobađati suvišne faktografije koja je iz dana u dan ista i zapise usmjeravati ka obradi pojedinih problema koji su se tog dana pojavili.

Varijanta: TEMATSKI ILI PROBLEMSKI (p, I, II, III, IV). Pošto su studenti stekli naviku da redovno bilježe svoja zapažanja, zapise treba usmjeriti isključivo na teme i probleme koji su pojedinom studentu zanimljivi i važni, makar ponekad i ne bili glumački.

(GLUMA I; Organska osnova, Čulno opažanje i doživljavanje, strana 103, 2014)

Najbolja knjiga o glumi (*Sistem Stanislavskog*) romansirana je biografija jednog studenta u formi dnevničkog zapisa. Nije slučajno. Tako čitalac može, na najživopisniji i najkonkretniji način, pratiti kako on (Nazvanov) i još nekoliko mladih ljudi, njegovih kolega sa klase (Šustov, Maloljetkova, Vjuncov i drugi), prolaze delikatan proces upoznavanja glume.

Škola je za sve ista (plan, program, profesori), ali studenti su različiti. Svako stvari doživljava na svoj način, razumijeva ih ili ne razumijeva, prihvata ili ne prihvata; svako elemente primjenjuje onda i onako kako i koliko mu to njegova ličnost dopusti ili omogući.

Sistem je baziran na dvije nesporne činjenice.

S jedne strane, postoji gluma sama, Gospođa Gluma, vještina, zanat ili umjetnost, nezavisno i izvan svih nas, prije nas, ponekad s nama i u nama, a postojaće i kad nas ne bude. Ona ima svoja određenja koja je čine posebnom i prepoznatljivom, drugačijom od

svih drugih ljudskih djelatnosti. Takva, ona se može i mora posmatrati, razumijevati, učiti... Voljeti ili ne voljeti, poštovati ili ne!

S druge strane, postoji čovjek, budući glumac koji bi da upozna Gospođu Glumu. Taj proces upoznavanja uvijek je jedinstven, nepovnljiv, komplikovan, uzbudljiv, često bolan. Na kraju, neki Gospođu Glumu na vlastito zadovoljstvo dobro upoznaju, a neki, uprkos velikom trudu, pored nje prođu, tobože „glume“ godinama, cio život, ali tako da kad se nekad slučajno sretnu, Gospođa Gluma se gledajući svog obožavaoca mora samo sa čuđenjem i žaljenjem pitati: „A, ko je ovo?“¹

Za ljubav je potrebno dvoje i između njih mora postojati obostrana duboka veza. Pedagog u glumi mora poznavati, voljeti i poštovati to Dvoje: i Glumu i Studenta koji bi da se bavi glumom i insistirati da se i oni međusobno upoznaju. Vježba *Dnevnik*, naravno uz sve druge vježbe, pomaže u tom procesu upoznavanja svakodnevno testirajući vezu između Glume i Studenta.

A kako vama može pomoći čitanje tuđih dnevnika? Tako što - koliko god da smo različiti - imamo na svu sreću i mnogo sličnosti. Tuđe iskustvo u upoznavanju glume može nekad biti vrlo korisno - ono što je neko drugi učinio da savlada određeni problem, može i nama otvoriti oči... Možda je ipak najbolje pročitati studentske dnevničke zapise. Oni, mislim, sami dovoljno govore.

O izboru zapisa mogu reći ovo: on je takav kakav je morao biti. Svi student, još od prve generacije koju sam samostalno vodio, od 1981. godine, obavezno su pisali dnevnike ali u svesku, i ponijeli su to sa sobom. Ovi zapisi koje objavljujem nastali su u periodu tehnološkog napretka, uglavnom od dvijehiljadite na ovamo, kad su studenti počeli koristiti kompjutere i slati mi mejlove. Naravno, radovao bih se kada bi mi i neki „stari“ studenti poslali svoje dnevnike, ako su

---

¹ Priča kolege Branimira Brstine:

Sreo Mima Karadžić Glumu i prišao joj oduševljen. „Gospođo, ja vas obožavam. Tako sam srećan što sam vas sreo. O ovom susretu maštam od malih nogu...“ i bla-bla-bla, sve u tom smislu... Gospođa Gluma ga gleda, neprijatno joj je i pita ga obazrivo: „A vi ste?“

ih sačuvali, a znam da mnogi jesu. Volio bih da ih objavim na ovom mjestu.

U zapisima nisam mnogo intervenisao. Tek pokoja ispravka, uglavnom pravopisa, da se lakše čita. Izdvajao sam i posebno zanimljive teme i davao im svoje naslove i podnaslove, opet, nadam se, radi lakšeg praćenja sadržaja. Neke sam ostavljao takve kakvi jesu, jer na taj način najviše kazuju.

Da se malo vratim. Zašto je *Sistem* dobro napisan? Zato što u njemu istovremeno upoznajemo i glumu i studenta koji uči glumu. Bez poznavanje i jednog i drugog teško je bilo šta reći, dati bilo kakav komentar vježbe, onoga što student radi. Ako je tema struktura radnje, pustite osjećanja na miru. Ako vježbate radni proces, čemu priča o žanrovima. Ili ako vježbe radi Petar, komentarišite i dajte indikacije važne Petru, a ne Pavlu. I.G. je imala običaj da se žali kako ne postupam prema svima *isto*. „Selmi ste rekli to i to, a zašto i meni niste?!“ ili „Meni ste rekli to i to, zašto to niste rekli i drugima?!“ Kao kad bi se pacijent žalio: „Zašto ste meni dali slušni aparat, a njemu naočale!“ Zato što ti ne čuješ, a on ne vidi!

Većinu dnevnika sam detaljno komentarisao. Ovdje sam te komentare uglavnom izostavio jer je bez dobrog poznavanja teme i studenta teško procijeniti jesu li komentari tačni i hoće li biti korisni. Ostali su samo oni oko kojih nadam se neće biti dileme. Ipak da biste imali neki okvir koji će vam omogućiti da razumijete i temu i studentski problem sa temom, u zaglavlju svakog priloga dao sam ime studenta, ime predmeta kojim se upućuje na fazu u razvoju i na kraju ime konkretne vježbe koju student radi i povodom koje piše.

Za početak je možda najbolje da pročitate „Zanimljive misli“.